Marija fil-Mużika (10)

minn Ivan Attard,
l-Organista tas-Santwarju Nazzjonali
tal-Madonna Ta' Pinu

"Is-sliem, o Sultana tas-Sema,
Sidt l-Anġli;
int l-għerq u l-bieb safi
mnejn ġie Dawl id-Dinja!
O Verġni glorjuża ta' ġmiel u sbuħija,
is-sliem għalik!
Itlob lil Kristu għalina!"

Dawn huma l-kelmiet tal-antifona Marjana *Ave Regina Cœlorum* li hija waħda mill-antifoni prinċipali li nsibu fit-Talba ta' Għeluq il-Jum fil-Liturġija tas-Sigħat li tingħad mis-saċerdoti, mid-djakni, mir-reliġjużi u anki mil-lajċi. Qabel ir-riforma fil-Liturġija tas-Sigħat, din l-antifona kienet tingħad biss fil-ġranet bejn il-festa tal-Preżentazzjoni tal-Mulej (2 ta' Frar) u t-Tridu Mqaddes tal-Għid. Illum, wara r-riforma fl-Uffiċċju Divin, din l-antifona tista' tingħad matul is-sena kollha. L-*Ave Regina Cœlorum* tingħaqad mat-tliet antifoni oħra – *Alma Redemptoris Mater*, *Regina Cœli* u *Salve Regina* – li jingħadu fit-Talba ta' Għeluq il-Jum. L-ewwel tnejn huma aktar assoċjati ma' Żmien l-Avvent u Żmien l-Għid rispettivament, filwaqt li din l-antifona u s-*Salve Regina* huma aktar assoċjati maż-żminijiet liturġiċi l-oħra, għalkemm ma hemm indikata l-ebda restrizzjoni partikolari. L-oriġni ta' din it-talba Marjana mhux magħruf, iżda wieħed seta' jsibha f'manuskritt antik li jġib id-data tat-tnax-il seklu wara Kristu.

Matul il-medda tas-snin, kienu bosta l-kompożituri barranin li ġew ispirati mill-kliem sabiħ ta' dan l-innu u ħolqu melodiji mill-isbaħ biex bihom ifaħħru lill-Omm tagħna tas-Sema. Għandna kompożituri li diġà ltqajna ma' xogħlijiet tagħhom f'partijiet oħra ta' din is-sensiela, iżda ser nisimgħu wkoll b'kompożituri relattivament ġodda għal widnejna.

Orlande de Lassus għandu kompożizzjoni bbażata fuq it-test ta' dan l-innu. Din hija miktuba fuq l-istil Rinaxximentali u ġiet ippubblikata għall-ewwel darba fl-1575. Dan ix-xogħol mużikali ġie miktub għal tliet vuċijiet: sopran, tenur u baxx. Minbarra l-Latin, il-kliem ġie tradott ukoll għall-Ingliż u l-Ġermaniż.

Il-kompożitur **Tomás Luis de Victoria** għandu diversi xogħlijiet sagri. Fost dawn insibu żewġ kompożizzjonijiet tal-*Ave Regina Cœlorum*, waħda miktuba għal kor b'erba' vuċijiet u l-oħra għal kor b'ħames vuċijiet. Dawn il-kompożizzjonijiet miktubin fuq l-istil Rinaxximentali ġew ippubblikati għall-ewwel darba fis-sena 1600 u huma maqsuma f'żewġ sezzjonijiet: l-ewwel sezzjoni tibda bil-kelmiet *"Ave Regina Cœlorum"* filwaqt li t-tieni sezzjoni tibda bil-kelmiet *"Gaude, Gloriosa"*.

Kompożitur ieħor li għandu xogħol mużikali bbażat fuq din l-antifona Marjana huwa **Pasquale Anfossi**. Din il-kompożizzjoni hija miktuba fuq l-istil Klassiku u ġiet ippubblikata għall-ewwel darba fl-1778. Dan ix-xogħol huwa miktub għal vuċi waħda (*alto*) bl-akkumpanjament ta' *continuo*. Bonifacio Domenico Pasquale Anfossi (1727-1797) kien kompożitur Taljan li speċjalizza fl-opri. Imwieled f'Taggia, il-Ligurja, huwa studja għand Niccolò Piccinni u Antonio Sacchini u ħadem prinċipalment f'Londra, Venezja u Ruma. Huwa kiteb 'il fuq minn tmenin opra ta' kull ġeneru, minn opri traġiċi għal opri komiċi. Fl-aħħar snin ta' ħajtu huwa kkonċentra wkoll fuq mużika sagra, b'mod partikolari l-oratorji.

Il-kompożitur **Cristobal de Morales** għandu *Ave Regina Cælorum* miktuba fuq l-istil Rinaxximentali għal kor b'ħames vuċijiet (SAATB).

Il-kompożitur **Alessandro Poglietti** għandu kompożizzjoni bbażata fuq il-kliem tal-innu *Ave Regina Cælorum* miktuba fuq l-istil Barokk għal kor b'ħames vuċijiet (SSATB). Poglietti kien organista u kompożitur Barokk. Fit-tieni nofs tas-seklu sbatax, dan il-kompożitur beda joqgħod Vjenna fl-Awstrija fejn kiseb reputazzjoni tajba ħafna u sar wieħed mill-kompożituri favoriti tar-Re Leopoldu I. Huwa kien jokkupa l-kariga ta' organista fil-Qorti tar-Re għal tnejn u għoxrin sena, mill-1661 sa mewtu waqt l-Assedju Tork li wassal għall-Battalja ta' Vjenna. Alessandro Poglietti huwa magħruf primarjament għall-mużika tiegħu għall-*harpsichord*, b'mod partikolari *Rossignolo* (1677), kollezzjoni ta' diversi biċċiet mużikali għal dan l-istrument u oħrajn.

Kompożitur li diġà għamilna riferenza għalih f'artikli preċedenti huwa **Guillaume Dufay**. Dan għandu wkoll kompożizzjoni mużikali bbażata fuq it-test tal-antifona *Ave Regina Cælorum*, miktuba fuq l-istil Rinaxximentali għal tliet vuċijiet jew tliet strumenti.

Il-kompożitur **Antonio Sacchini** għandu *Ave Regina Cælorum* miktuba fl-istil Klassiku għal solista bl-akkumpanjament tal-pjanu jew tal-orgni. Sacchini (1730-1786) kien kompożitur Taljan li speċjalizza fl-opri. Huwa twieled Firenze imma trabba f'Napli fejn irċieva l-edukazzjoni mużikali tiegħu fil-Konservatorju *San Onofrio*. Huwa kiteb l-ewwel opri tiegħu f'Napli qabel ma mar Venezja, Londra u anki Pariġi, il-belt kapitali Franċiża, fejn eventwalment miet. Fi żmienu, Sacchini kien wieħed mill-kompożituri ċelebri tal-opra.

Kompożitur ieħor li għandu xogħol mużikali bbażat fuq din l-antifona Marjana huwa **Jan Dismas Zelenka**. Dan twieled fir-Repubblika Ċeka fis-16 ta' Ottubru 1679 u miet fit-23 ta' Diċembru 1745. Huwa kien l-aktar kompożitur magħruf għall-istil Barokk f'pajjiżu. Ix-xogħlijiet mużikali tiegħu huma mmarkati b'kontrapunt mużikali mill-aqwa. L-innu tiegħu *Ave Regina Cælorum* ġie miktub fl-1737.

Il-kompożitur **Giovanni Antonio Rigatti** kiteb bosta innijiet u antifoni b'qima, ġieħ u glorja lill-Verġni Marija, fosthom l-*Ave Regina*

Cœlorum. Din hija miktuba fuq l-istil Barokk għal solista bl-akkumpanjament ta' *continuo*.

Bħal Rigatti, il-kompożitur **Giovanni Felice Sances** kiteb ukoll mużika għal diversi innijiet Marjani. Il-kompożizzjoni tiegħu ġiet ippubblikata għall-ewwel darba fl-1640 fuq l-istil Barokk. Sances (*c*. 1600-1679) kien kantant Taljan u kompożitur tal-era Barokka. Fi żmienu huwa kien magħruf ħafna fl-Ewropa. Sances studja f'kulleġġ mużikali f'Ruma bejn l-1609 u l-1614. Huwa deher għall-ewwel darba fl-opra *Amor Pudico* li saret f'Ruma fl-1614. Il-karriera tiegħu ħaditu Bolonja u Venezja. L-ewwel opra li kiteb, *Ermiona*, kienet saret f'Padova fl-1636 u fiha huwa kellu wkoll il-parti prinċipali. Fl-1636, Sances mar Vjenna fejn kien impjegat bħala tenur fil-*cappella* tal-Qorti Imperjali. Fl-1649, fi żmien il-ħakma tar-Re Ferdinand III, huwa ġie appuntat bħala assistent direttur tal-istess *cappella*, fejn ikkollabora ma' Antonio Bertali fid-direzzjoni ta' diversi opri Taljani. Huwa kiteb ukoll mużika sagra u *chamber music*. Fl-1669, wara l-mewt ta' Antonio Bertali, Giovanni Felice Sances ġie appuntat direttur tal-istess *cappella* fejn dam għal erba' snin biss minħabba raġunijiet ta' saħħa. Huwa miet fi Vjenna fl-1679.

Il-kompożitur **Pirro Capacelli Conte Albergati** għandu wkoll bosta motetti u innijiet sagri. Fost dawn wieħed irid isemmi l-*Ave Regina Cœlorum* miktuba fuq l-istil Barokk u ppubblikata għall-ewwel darba fl-1691.

Kompożitur ta' żmienna li għandu *Ave Regina Cœlorum* miktuba fuq l-istil modern huwa **Simone Jennarelli**. Din il-kompożizzjoni pjuttost riċenti ġiet miktuba fis-16 ta' Mejju 1996 u ndaqqet għall-ewwel darba għall-apprezzament tal-pubbliku fl-1 ta' Ġunju tal-istess sena. Ġiet ippubblikata għall-ewwel darba fl-2011. Dan ix-xogħol huwa miktub għal kor b'erba' vuċijiet (SATB).

Kompożituri oħrajn li għandhom xogħlijiet mużikali bbażati fuq l-antifona Marjana *Ave Regina Cœlorum* huma **Anton Bruckner**, **Giovanni Legrenzi** u **Franz Joseph Haydn** li għandu arranġament mużikali mill-isbaħ għal dan l-innu Marjan.

Dawn il-kompożizzjonijiet huma turija ċara tal-ispirazzjoni Marjana li l-kompożituri ħassew meta rriflettew fuq it-test tal-innu *Ave Regina Cœlorum*. Huma jgħallmuna biex fit-talb u fil-kant tagħna, b'mod partikolari fiċ-ċelebrazzjonijiet liturġiċi, inkomplu nagħtu tifħir mistħoqq lill-Verġni Mqaddsa Marija! ♦

Riferenzi:

http://campus.udayton.edu/mary/resources/antiphon.html.

http://www.ewtn.com/faith/teachings/maryd6b.htm.

P. Santucci, *La Madonna nella Musica*.

(ikompli minn paġna 18)

Pinu, stieden il-Poplu Malti u Għawdxi biex jitlobha bħala Sultana tal-Familja. Il-Papa qal hekk: *"**Jien naf bid-devozzjoni partikolari tal-poplu Malti lejn Omm Alla, espress b'fervur kbir lill-Madonna Ta' Pinu**, u għalhekk għandi pjaċir nieħu l-okkażjoni biex nitlob quddiem ix-xbieha tagħha miġjuba hawn apposta minn Għawdex għal din l-okkażjoni. Jien nieħu wkoll pjaċir nippreżenta Warda tad-Deheb lilha, bħala sinjal tal-imħabba filjali li naqsmu lejn Omm Alla. **Nitlobkom b'mod partikolari li titolbuha taħt it-titlu ta' Sultana tal-Familja,** titlu miżjud mal-Litanija ta' Loreto mill-maħbub predeċessur tiegħi, il-Papa Ġwanni Pawlu II..."*

Nitolbu lil Marija. Sultana tal-Familji, biex tbierek, tmexxi u tħares kull waħda mill-familji tagħna. Tkun Hi li tgħinna nissieltu kontra t-tfixkil u tfarraġna fid-dwejjaq u n-niket tagħna.♦